

PERSPEKTIVY

PŘÍLOHA KATOLICKÉHO TÝDENÍKU

ZÁŘÍ 1996

*Kvůli Siónu nebudu zticha,
kvůli Jeruzalému
si nedopřeji odpočinku,
dokud jako záře nevzejde
jeho spravedlnost,
dokud jako pochodně
nevzplane
jeho spása.*

Izaiáš 62, 1

J. M. Talbot vydal hudební dílo věnované jednotě církve. Jmenuje se Znovushromáždění a je sestaveno z textů Izaiášova proroctví. Na kompaktního disku je zajímavá ilustrace: koláž vyobrazení nejproslulejších osobností historie církve. Vede sebe se tu ocitli například sv. Ignác z Loyoly a Martin Luther. Důvod k zamyšlení, o které se chce s vámi podělit. Mám sílu přijmout Martina Luthera jako pozitivní postavu dějin církve? Můžu po svém evangelickém přáteli chtít, aby takto přijal sv. Ignáce? Víme už, že ti druzí nejsou služebníci ďáblů, toho se držíme, ale co dál? My všichni toužíme po jednotě, ale co tím myslíme? Stačí, že se budeme navzájem tolerovat a upustíme od proselytismu?

...

Velký strach vyvolává představa vytvoření jednotné světové církve s naukou sestavenou ze zdrojů všech současných duchovních proudů. Toto křesťanství nejmenšího společného jmenovatele je nepřijatelné pro každého, kdo chce být věrný svému svědomí. Směrování tímto směrem způsobilo ve všech církvích nedůvěru k ekumenismu vůbec. Uctívání Boha „v Duchu a v pravdě“ přece není složitelné s neustálým kolísáním mezi různými naukami nebo dokonce s agnosticisem.

Ve skutečnosti se tu jedná o svatbu Ženicha s milovanou snoubenkou. Žel, snoubenka není jedna, je spíš poněkud kolektivní. Tato schizofrenní, doslova tělesně rozervaná nevěsta je nicméně stále ještě „plná slávy“. Modlitby a etnostné skutky spravedlivých stále ještě stoupají před tvář Hospodinu a on je stále ještě pastýřem všech svých stád. Budme svému Ženichovi jedinou nevěstou! Nebojme se! Celé Písmo je jedinou velkou výzvou k jednotě. Tady můžeme s plnou rozhodností říci: „Bůh je s námi.“

Především můžeme společně pracovat. Máme v Břevclavi skautský oddíl, který vedou společně katolíci a adventisté. Jsme zcela přirozeně sjednoceni kolem společného díla. Můžeme se společně modlit. Tím se dostáváme od ekumeny společné práce k ekumeně společné modlitby. Za těmito dvěma křesťanskými teologickými dialogy.

Teologicky nás spojuje kerygma. Skutečnou silou křesťanství je několik základních pravd. Tyto pravdy, historicky chápány, jsou tím pravým dynamikem křesťanské zvěsti. To je to, co na evangelium tolik provokuje, co může člověka existenciálně osvobodit a proměnit. Pravda! Ani státními prověřená cesta dobrého života, ani dokonale filozofický systém, ani pragmatická nutnost, ale pravda. Apoštolové viděli a uvěřili. Když svatý Jan píše: „Co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly,“ tak myslí to, co říká, a nikoli „o čem jsme v hluboké kontemplaci, přetavení výhni evangelia zbožně rozjímal“. Přetavování muselo následovat, ale přetavující byla skutečnost sama, historická událost – „naše ruce se dotýkaly“, která má od jistého okamžiku už navěky své místo v prostoru a čase. Oni museli

Druhý příchod Kristův (1 Te 4,13–18), olejomalba na plátně, ukázka moderního afrického umění, apokalyptické motivy zde hrají velkou roli. (Foto: Übersee-Museum, Brémy)

KVŮLI SIÓNU NEBUDU ZTICHA

*O jednotě křesťanů
z pohledu mladého křesťana*

vidět, abychom my měli o čem rozjímat. Žil někdo, komu věřím, a proto rozjímám, i když nevidím, a jsem blahoslaven.

...

Tyto jednoduché pravdy musí stále znít ozvěnou. Musí znít v kostelích i na ulici, v kultuře, v médiích. Unisono nebo v akordu, ale vždy v souladu. Mohou takto znít! V těchto pravdách jsme zajedno. Na tuto zvěst svět, který už zase ztrácí sebejistotu, znovu čeká. Je to jako nový začátek, jako by je ještě nikdy neslyšel. Ale my musíme být v těchto věcech jedno. Pak svět uvěří.

Každá tradice rozvíjí kerygma svým způsobem. A tady máme příležitost naslouchat a nechat se obohatit. Na společnou svatbu se společným Ženichem přinášíme každý své vlastní věno. Nejsme zloději, kteří by kradli těm druhým. Nebudeme plnit teologické systémy našich nekatolických společníků a nenecháme si plnit ten svůj. S úsměvem nabízíme a zvědavě koukáme přes rameno těm druhým, co že to mají v ruce své tradice. Tím nijak nesnížíme velikost vlastního přínosu! Činí-li si kato-

lická církev nárok na plnost zjevení, bude schopna přijmout ještě mnoho nového – všechno, co je dobré. Mystično a hloubka východní tradice, hluboce lidská „světlost“ tradice evropské reformace, vášnivost a důslednost biblického fundamentalismu – to vše může katolíci integrovat do své niterné víry, aniž by se jakkoli provinili proti zjevené pravdě.

Rozděluje nás otázka svátostí, ačkoli je to přímo proti jejich smyslu. Tady máme odvahu hlásat vlastní nauku. Svátosti v podobě, v jaké jsou udělovány v církvi, nejsou pro spásu nutné! Vždy zůstanou řádnou cestou spásy, ale většina světa prostě musí kráčet cestou mimořádnou. Pohled na svátosti jako na velkorysé dary, které Bůh dává církvi pro její větší pokoj, jistotu a posvěcení, může očistit i náš vztah k svátostem samým. Vzorem zde může být vývoj hodnocení manželství v církvi. Manželství bylo přijato jako plnohodnotná cesta ke svátosti, která je pro povolání dokonalejší životní alternativou, lepší a požehnanější než celibát. Toto rozhodně přijetí manželství zprvu nepochybně způsobilo určité vyprázdnění seminářů. Odpadl jeden významný motiv pro volbu kněžství či řeholního stavu.

Známe to: „Manželství, to je takový skrothlík.“ Lidé, kteří se nyní rozhodují pro výhradní lásku k Bohu v celibátu, už volí lepší alternativu, nikoli tu méně špatnou. Cesta svátostí je nejbezpečnější cestou ke spásě, kterou církev musí nabízet každému. Kdo však nedokáže najít cestu k hierarchické církvi nebo komu byla tato cesta někým uzavřena, může a má cítit Boha svým způsobem, jak je mu to dáno. Svátosti nás mohou spojovat jako znamení Boží transcendence, jako tajemství, které se odhaluje tomu, kdo „má uši k slyšení“.

Jak může uzdravení nemocné Boží snoubenky vypadat prakticky? J. M. Talbot nám nabízí uchvatnou koncepci: Dějiny lidu starého Izraele jako vzor pro dějiny lidu Izraele nového. Pro hříchy jeho vůdců Bůh rozpráší Izrael a nyní jej z diaspory znovu shromáždí. Znovushromáždění je lepší termín než znovusjednocení, neboť ponechává velký prostor pro rozmanitost a svobodu.

My katolíci to smíme cítit ještě jinak. Církev volá své děti. Matka, která své děti nikdy zcela neopustila, jim konečně dokázala odpustit. Její hlas je tichý, ale všudypřítomný. Žádný katolík mu neuteče. Slyší ho při každém svatém přijímání – jako by mu něco chybělo, jako by nebyl celý. Se zvědavostí chodí na ekumenická shromáždění. Cítí tichou výtku, když čte nástěnky bratrských církví, jejich noviny. Hluboce trpěl, když četl tvrdé články odsuzující kanonizaci Jana Sarkandra. Kde jsme my udělali chybu? Kde jsem já udělal chybu?

...

Dominikánský kněz a teolog Marcel Dubois hlásá naději, že se Petrův nástupce jednoho dne vrátí do Jeruzaléma. Je to velkolepá myšlenka! Je téměř nepředstavitelné, že by se rozptýlení křesťané mohli shromáždit kolem Říma. Lze si ale docela dobře představit jejich shromáždění kolem Jeruzaléma. Jeruzalém nás jedinečným a hlubokým způsobem spojuje i s židy a muslimy. Monotheistická náboženství by v něm mohla najít silný jednotící prvek. A tady se vracíme do reality. Je jisté, že k návratu papeže do Jeruzaléma nesmí dojít, dokud to bude znamenat přilítí oleje do ohně.

J. M. Talbot cítí svěžest jednoty, která nemusí být zaslepená. V triumfálním refrénu písně Kvůli Siónu zpívá mohutný sbor první verše 62. kapitoly Izaiáš: „Kvůli Siónu nebudu zticha... dokud jako pochodně nevzplane jeho spása!“ Kdo někdy zpíval ve velkém sboru, ví dobře, že jednota v sousednosti na společné dílo dává radost zcela jiného druhu než emocionální vypjatost skandujících davů. V chorálu neztrácíme vlastní identitu a tón či akord zní čistě, zpíváme-li z čistého srdce. Nebudme zticha! Ale ani nekřičme a nedělejme hluk. Zpívejme! Zpívejme našemu společnému Ženichu záslubní písně, jako když samičky některých druhů zvířat vabí samečka. Zpívejme tiše, ale čistě, tak, aby to bylo slyšet do všech končin Země. Poznáme-li zjistíme, že nezpíváme sami. Přidají se další hlasy, zpočátku nesměle. Překřikování, které teď naplňuje Zemi, postupně utichne a prosadí se cantus firmus i odvážná, harmonicky bohatá hudba, čím krásnější, čím velebnější bude hlavní melodie. Nikdo se nemusí bát, že bude spoután a omezen ve své svobodě, každý se může se svou melodií přidat. Kdo slyšel na charismatických slavnostech zpěv v jazycích, ví, o čem mluvím.

Kež nám Pán dá trpělivost a odvahu usilovat o jednotu v každodenních maličkostech. On, který už celá tisíciletí stále znovu uvádí naše kroky na cestu pokoje, bezpečně vyvede svůj lid z diaspor, pokud my mu připravíme cestu do našich srdcí.

David Petrla

Nezaslechnuti

O volání,
jež nás mívá

Motto: Já nikdy nebyl schopen sebevrahy odsuzovat, spíš mám sklon si jich vážit. Nejen pro nepochybnou odvahu, které je k dokonání sebevraždy třeba, ale i proto, že sebevrazi kládou – v jistém smyslu – cenu života hodně vysoko: zdá se jim, že život je příliš vzácná věc, než by směl být znehodnocován tím, že bude žit zbytečně, prázdně, bez smyslu, bez lásky, bez naděje. Někdy mě napadá, jestli sebevrazi nejsou vlastně smutnými strážci smyslu života.

(Václav Havel, Dálkový výslech)

Sebevražda je v naší kultuře tématem tabuovým, jemuž se vyhýbáme už proto, že nás usvědčuje z vlastní zranitelnosti. Dovedu jen hrstka zasvěcených věděla, že se dlouhodobě držíme na předních místech podivného žebříčku – statistiky děvých sebevražd (obvykle za Japonskem, Rakouskem či Maďarskem). Suicidium je dodnes po úrazech druhou nejčastější příčinou úmrtí dětí a mladistvých v České republice.

Zpráva z tisku: „O sebevraždě utopením se pokusil třináctiletý žák základní školy v Podbořanech na Lounsku. Spoutal si nohy a ruce, na krk si pověsil školní tašku a skočil do požární nádrže.“

Věřím, že každý z nás se někdy dostal do situace, v níž se úvaha o dobrovolném nebytí stala neodbytnou. Skutečnosti, že jsme nakonec nalezli schůdnou cestu, nás neopravňuje soudit ty, kteří zvolili řešení konečné. Můžeme nechápat, ne však víc. Fakt, že jsme přežili, nedokazuje naši nadřazenost. Pokud vůbec o něčem svědčí, pak snad o tom, že jsme neprošli tímto.

Nároky školy, nároky rodičů požadujících „bezproblémovost“ a úspěch dítěte, potřeba získat přijatelnou pozici v dětském (studentkém) kolektivu, možný neúspěch v hledání důvěrného vztahu, to jsou jisté vlivy přinášející dlouhodobý stres. Namísto pohrání těmi, kteří rezignovali, zvažme, zda nás přemíra „povinností“ neucitila hluchými vůči volání o pomoc. Připusíme, že většina sebevražd se snaží na svůj záměr nějak upozornit. Problém je v tom, že často nejsme schopni (nebo ochotni) porozumět.

„Ještě ten den ráno se mnou normálně mluvil. Vzal si svačinku a říkal, že odpoledne přijde s kamarády ven. Ani ve snu by mě nenapadlo, že se za pár hodin zabije.“ vypovídá jedna z postižených matek.

Moderní doba si žádá lidi pragmatických, racionálních, utilitárních. Hloupý Honza, jenž rozdá i poslední krajíc, jen těžko bude úspěšným mladým mužem těchto dnů. Škola nemůže žít v trvalé opozici vůči společenské politice: všeobecná orientace na kvantum poznatku pak téměř vyloučí možnost důvěrného kontaktu, prověřování snadno hodnotitelných vědomostí nahradí zájem o nitro dítěte. A tak se mluví, mluví, slova plynou a jejich šum přehluší volání o pomoc.

„Letos v zimě si v Sokolově třináctiletý Zdeněk sám připravil oprátku z prádelní šňůry. Pak šel na pudu a oběsil se. Nikdo neví, proč tak učinil. Nikomu se nevěřilo, nenapsal ani dopis na rozloučenou. Jen se oblékl do výtvarnických šatů a pečlivě si srovnal všechny své věci. Otec ho našel už mrtvého.“

Zakladatel pražské Linky důvěry MUDr. Luděk Černý se dopracoval zkušenosti, že „problematické děti jsou nedůvěřivé, neexistují, aby se svěřily třeba učitelce“. Skutečně: děti, jež došly na nejvyšší hranici bytí, jsou nedůvěřivé, ale současně hledají pomoc v širém okolí své soukromé pustiny, neboť sdělená bolest – poloviční bolest. Cenu zlata má proto každý signál, že je člověk připraven naslouchat. O signálu a naslouchání hovoříme proto, že úvaha o odchodu ze světa lidí je příliš intimní, než aby snesla přímé pojmenování. Je přiznání, že u většiny dětských suicidií neznáme příčinu konečného rozhodnutí (v r. 1993 zůstalo neobjasněno 34 z 54 dětských sebevražd a o jednoznačnosti motivu ostatních lze jistě s úspěchem pochybovat). Neschopnost vzájemné komunikace se z tohoto pohledu zdá být základním problémem: volající zůstávají nezaslechnuti.

„Třináctiletý David se oběsil na zábradlí a schoditě v suterénu panelového domu

v Praze 4. Příčiny nebyly objasněny, ale podle spolužáků si David už dříve podřezal žíly a u kamarádů občas nechával dopisy na rozloučenou. Rodiče však nic netuší.“

Jako češtinář, jehož posláním je vytvářet u dětí předpoklady úspěšné (jazykové) komunikace, se stále znovu vracím ke smyslu a cíli výuky mateřského jazyka, jakož i školní výuky obecně. Máme právo nahlédnout do intimity dětské duše? Nebo má být škola pouhým servisem zprostředkovávajícím vzdělání a věci niterné mají zůstat rodině? Smíme naslouchat dětským osudům? Jsme připraveni nést tíhu, jež na nás v tu chvíli padne? Máme dostatek vnímavých pedagogů, kteří by vstřícný krok nezměnili v módní a povrchní „akci“? Věřím, že nově vznikající výchovné a vzdělávací koncepce jsou blýskáním na lepší časy.

Komunikativní výchova, dramatická výchova, neschematická výchova slohu, to jsou výsostná prostranství pro vykvetení duše mladého člověka, byl by oním květem byl i černý tulipán. To jsou prostory pro metaforu, jež v nekomunikativním světě dovoluje promluvit o sobě třeba i ústy jiného. Formulovat slovně – ale nejen tak – své pocity a názory.

Komunikativní výchova může mladému člověku pomoci překonat pocit neexistence společného kódu, pocit nesdílitelnosti, nevyřknutelnosti vlastních citů. Není divu, že k podobnému závěru může dítě dojít, že je dokonce generalizuje v subjektivní dojem naprosté izolace. Dnešní škola (ale ani rodina) pohříchu neučí dítě mluvit o věcech niterných. Není čas, není vůle, hodnoty tohoto světa jsou posunuty k položkám materiálním.

Dramatická a slohová výchova může mladému člověku poskytnout i onu již zmíněnou masku metafor, zástupný obraz sebe sama. Kdo hledá prostor pro vyjádření, je si velmi dobře vědom, že mluví o sobě a o svém vztahu ke světu – a že vnímavý příjemce tak jeho poselství i dešifruje. Už proto je základním předpokladem hluboká důvěra mezi učitelem, žákem a kolektivem – tedy vztah chybějící i v běžném životě. Škola v tomto směru není horší než svět mimo ni, zdá se být spíše jeho tristním zrcadlem.

Není zásadním problémem nalezení tématu a formy jeho zpracování, ale navázání vztahu vzájemné inspirace, souzvuku všech zúčastněných, jakkoliv to zní neuskutečnitelné. Je zřejmé, že – řečeno ekonomickými termíny – dneška – strany má dát/dušat musí být vyrovnány; chceme-li inkasovat upřímnost, ote-

Snímek archiv

vřenost a důvěru. musíme totéž vydat. Oboustranný zisk, nedefinovatelný v žádné klasifikační ani mzdové soustavě, je mimo pochybnost.

Přijměte, prosím, výpověď mladých lidí, kteří se směli na okamžik stát někým nebo něčím jiným. Budou-li vám texty připadat příliš nedětské, připusíte, že to, co o svých svěřencích víme, je pouhým zlomkem dramatu, jímž ve skutečnosti žijí.

Já – chodník

Jsem chodník. Jsem jeden z chodníků z karlínských ulic. Chodník před domem s číslem 155.

Z jedné strany se na mě lepi několikapatrový starý dům, ze kterého opadává omítka, ze kterého se vyklánějí ženy s neupravenými vlasy a s ospalými očima. Z druhé strany jsou zase postaveny čtyři popelnice, které děsně páchnou a chodí k nim kočky, jež tak nesnáším.

A po mně chodí lidé. Lidé, kteří se stále za něčím honí. Většinou asi ani přesně nevědí za čím, ale hlavně aby tam byli. Potom tu jsou lidé bezruční, beznozí a ti chodí (stejně jako kočky) k popelnici. K nim už ale necítím takový odpor jako ke kočkám.

Ted' zrovna na mě někdo plivnul, ale to nevadí, jsem přece jenom chodník, tak co chei. Mohlo by to se mnou být horší. Nikdo o mně pořádně neví a nevím, jak se mám chovat. Jsem tu a jsem nucena se dívat na lidi.

Tolik osamělých lidí. Někdy na mě stojí, někdy leží, stále někde jdou a já vidím a musím se dívat na ty jejich

infarktovy kšichty. Kdybych mohla, tak uteču, jsem ale zbavena rukou a nohou. Nechali mi jenom oči, které nemohu ani zavřít, protože to nejde. Lidé mi zatlačili podpadky bot vícera někam daleko.

Tak tu jsem, pozoruji okolní svět, a kdybych mohla, tak se pozvracím.

Ale ani to nemohu.

(T. Š., žákyně 8. třídy ZŠ, 13 let)

Život myčky

Jsem myčka na nádobí. Zakoupili mě v obchodě pro domácí potřeby. Autem mě převezli do domu, kde mě postavili vedle studené lednice. Když mě rozbili, naházeli do mě mýdla a špinavé nádobí, pak do mě naložili vařící vodu s jarem.

A tak to jde den co den. Párkrát do mě narazí nebo kopnou. Někdy mně vynadají, i když nevím za co.

Až jednou do mě praštili kladivem, tak jsem se rozbila. Po dlouhé době, kdy jsem stála ve studené prádelně, se přišel podívat opravář, který se ve mně přehraboval, až mě spravil. Tak mě dotáhli vedle lednice a začalo mýt. Vypadalo to, jak kdyby rok nemyl nádobí.

A zase to jde den co den. Nejradši bych byla, kdybych se rozbila a oni by mě hodili do šrotu, kde by bylo alespoň trochu klidu.

(H. S., žákyně 8. třídy ZŠ, 13 let)

Pozn.: Magazín MF Dnes, 22. 6. 1995, str. 27–30.

Miloslav Vondráček

Poznámky o narcismu I. Osamělost jednolůžkového pokoje

Antonín Měšán, emeritní profesor slavistiky ve Freiburgu, měl před časem na Svobodné Evropě zajímavou řeč o tom, jak na Západě vůči lidem přibývá jednolůžkových rodin. Je to skutečnost významná i ekonomicky: například hotelový marketing zjišťuje výrazný vzestup poptávky po jednolůžkových pokojích. Jasně, člověk chce být sám a mít od těch druhých pokoj: pokoj-jednolůžka. Sartre kdysi pravil: „Peklo, to jsou ti druzí...“

Je to zvláštní, ale v tomhle se dost lidí shoduje: ti druzí jdou většinou na nervy. Je možné, že zkušenost jejich zraňující blízkosti je dnes proto tak všeobecná, že je málo zkušenosti s blízkostí nezraňující, konejšivé, podpurnou. Ten druhý je častěji zakoušen jako překážka, vteřle, nepřítel, před nímž jest se

mít na pozoru. Odtud potřeba obhájit si své teritorium, své sebevědomí, sebevěru, sebejistotu, možnosti sebeprosazení, z něhož odvozuji svou sebectu, a v zájmu sebezáchovy sáhnout k sebeobraně, sebe-sebe-sebe. Tomuto zájmu, starosti a péči o sebe sama říkáme narcismus. Ve své prvotní intenci je přirozený. „normální“. Amor bene ordinatus incipit a semetipso (dobře uspořádaná láska začíná láskou k sobě samému), praví Tomáš Akvinský. Duraz budiž na incipit. Platí-li incipit et finit (začíná i končí), nejde o dobré uspořádání. Takový narcismus je patologický. Patologie duše se tu podivuhodně kryje s patologií ducha, s hříchem (na ukvapeně ztotožňování ohajilo si jinak dříve poznat).

Narcismus odvozuje své pojmenování od ztepilého mladého

muže Narkissa. Do této postavy řecké mytologie se zamilovala mladičká nymfa Echo. Narkissos

Pablo Picasso, Narcis

ale zhrdl její náklonnosti a místo toho se zamiloval do své slině tváře, jejíž odraz zahlédl v hladině studánky...

Narcismus současného člověka, jeho zdurazněný zřetel k vlast-

ním potřebám, zájmům, hlediskům, hodnotám (stručněji: jeho orientovanost na sebe sama), je komplikovanější. Proč vlastně tolik potřebuji být sám? Inu, abych byl sám sebou, abych se seberealizoval. – Tento módní slogan nevysvětluje, co je to sebe, ani co je to realizovat. Je užíván velmi široce ve smyslu uspokojení narcistických potřeb, takže i drogově závislý jedinec občas prohlásí, že stav opojení je jeho seberealizací.

Nejčastěji se ale hovoří o „seberealizaci v povolání“. Tím se myslí profesní status (vzdělání) a kariéra. Seberealizace v rodině, o té se tolik nemluví. Rodina je spíše tím, co seberealizaci komplikuje, v lepším případě je záležitím frontové linie, kde se vede boj o tu „pravou“ seberealizaci. Má být uspořádána tak, aby tomu boji přetvářela co nejméně.

HRANICE TĚLA

Jaro a jaro i večer a podzim života, to není pouze sentimentální povídání, nýbrž jsou to psychologické pravdy, ba ještě víc, jsou to dokonce fyziologické skutečnosti.

C. G. Jung

Knižně vydaná čemobilá fotografická esej **Jano Reča** (nar. 1948), nazvaná podle prostoru fotografova zájmu **DOMOV DUCHODCŮ** (vydalo pražské nakladatelství Koehler

& Köcher, 1996) má ve svém uměleckém středu obsažen lidsky naléhavý tón, který v sobě skrývá soucinnou otázku – jaké budou ty tvé poslední dny pozemského života?

■ ■ ■

Ta otázka ze snímku netřetí či není nesoucí tezí, kterou se fotograf řídil. Je „pouze“ vážným důsledkem pohledu do krajiny lidského stáří, uzavřeného v tomto případě před okolním světem do ghetta domova důchodců. Jakoby stáří a doléhající smrt byla vyhnána z očí „úspěšného mladého“ světa, vytěsněna tak, aby si ji neinusel nikdo připomínat, s ní poměřovat svůj dosavadní život a znechucovat si dny možnou konečností.

■ ■ ■

Domov je slovo, které odkazuje k důvěře, vzájemnosti, souřadnosti kolem rodinného stolu. Přitom Rečovy fotografie svědčí o opaku – o bolesti, vykořenění, cizotě, dožití, samotě, marném čekání. Domov důchodců je na snímcích odložištěm, skladem přebytečných, obtěžujících lidí.

■ ■ ■

Často na fotografiích postavy stojí u oken nebo dveří. Smutné vyhlížení v kontrastu s venkovní světelností ještě více umocňuje umělé rozdělení na stáří a nenávratnost mládí, na světlou, zdravou minulost a trdné dny přítomnosti, která je obtěžává vadnoucími a stále těžším tělem. Rečo vchází s fotoaparátem do samé blízkosti chřadnoucího těla, nemohl jinak. Sám o tom v krátkém textu, otiskném v publikaci, napsal: „Zajímaly mne vztahy mezi lidmi, jejich pocity z pobytu v domovech bez soukromí. Úzký osobní kontakt mi umožnil poznat mnoho osudů. Dojímala mne lidská osamělost a bezmocnost, čekání na smrt jako na vysvobození.“

■ ■ ■

Na Rečových fotografických pohledech je život, který se vytrácí do mlčení: zůžil se na malý prostor postele, veliké jako hrob, na pár věcí denní potřeby, na stále se opakující týdenní režim, na stejné a pro mnohé i němé zdi pokoje. Vrástlé tváře stařen a stařek jsou jak oslehaná přímořská krajina: v některých vidíme temnotu, smutek, vpropadlou zoufalost, z některých se na nás dívá prozářený klid, smíření, promlouvá síla modlitby.

■ ■ ■

Dívám-li se na Rečovy fotografie, myslím na své návštěvy v Domově důchodců ve Věži. Z těchto návštěv zůstává bolestná vzpomínka, smíšená s tamením pachem lidských těl, s rezignujícím dožíváním, s místem jako čekárnou, ale i prostorem pro skutky lásky a milosrdenství. Je to mtná vzpomínka a současně očistná, osvobozující zkušenost se sebou samým.

■ ■ ■

Píše se mi o tématu Rečových fotografií těžko, a přesto cítím, že se mě téma vážně dotýká, že i já se jednou ocitnu tvář v tvář konečnému zúčtování. Že i mému tělu dojdou síly.

■ ■ ■

Fotografie vznikaly v polovině osmdesátých let v sociálních zařízeních na různých místech Čech. Fotograf v textu k publikaci dodává: „V poslední době se kolem nás mnohé změnilo. Problém stáří však zůstává.“

■ ■ ■

Snad naposledy věděl o smrti jako o své sestře, o chatrnosti a prachu našich vezdejších dní barokní člověk, Fridrich Bridel o tom ve své vrcholné básnické skladbě *Co Bůh? Člověk?* tak výstižně promlouvá: „Já jsem dejm, vítr, pára, / z semena spolu smíšený, / krátký den a dnův čára...“

Miloš Doležal

Bylo nebylo...

„MŇÁGA – HAPPY END“

Nic v tomto filmu není pravda. Všechno se skutečně stalo.

Rocková skupina Mňága a Žďorp z Valašského Meziříčí je nepřeslechnutelná již jenom kvůli svému bizarnímu názvu, v němž si dala do záhlaví dvě svěrázná slovíčka z valašského žargonu. Po bližším seznámení s její tvorbou zjistíte, že dvorní skladatel, textař, zpěvák a líder kapely Petr Fiala, nedávny absolvent JF UP v Olomouci, je mnohem více písničkářem než mekerem, a že má toto seskupení na svém kontě již několik velkých hitů, které znáte minimálně z rozhlasového poslechu. Namátkou jmenuji skladby *Made in Valmez* (s opakovaným refrénem „chtěl bych se prokopat ven“), *Hodinový hotel* („svět je jenom hodinový hotel a můj pokoj je studený a prázdný“), *I cesta může být eil* (převzatá od písničkáře Oldřicha Janoty z jejich zatím poslední studiové desky *Ryzí zlato*) či *Zapomenout* („vedu teď obyčejný život, buď si dám colu nebo pivo, chtěl bych zapomenout“).

Pro jejich tvorbu je typická osobitá interpretace a autorský přístup založený především na textech, jež nám zprostředkovávají intenzivní pohled do světa bohémsky rozevlátného intelektuála, formovaného životem na malém městě. Textařská složka je v písničkách Mňágy zcela dominantní, první, zatímco hudba těsně za ním, akorďu jakoby z dob začátků je jakýmsi veselým doprovodem, otevírajícím dveře do Fialovy ironicko-sarkastické světonázorové kuchyně.

S důchem a poetikou kapely se zcela sešel mladý pražský scenárista a režisér Petr Zelenka (nar. 1967),

který nám svým celovečerním debutem „MŇÁGA – HAPPY END“ představil mystifikaci přímo cinnmanovskou, ačkoliv nás k ní přivádí stejnými nenucené studentské recese. (Zelenka dosud točil především hudební dokumenty, u společnosti Febio vytvořil pro Genus dílo *MUDr. Pízákov*, v televizi běžel v jeho režii jeden z příběhů cyklu *Manželská tonutí* a s Mňágou natočil několik klipů.)

Ve svojí dokumentární hříčce nás seznamuje s ořezným faktem, že skupina Mňága a Žďorp byla ve skutečnosti vyspekulována gigantickým koncernem B. G. M. a vytvořena uměle dle počítačového programu Bandmaker, který také přesně vybral všechny členy kapely – jen na zpěváka byl potřeba trochu delší „oficiální“ konkurs. Zelenka nás rychle vtahuje do záklisť tzv. světa showbusinessu a snadno ovlivnitelný divák se začne brzy otřásat zděšením, jak že to celá „velká“ kultura funguje. Bodejť by ne, když vidí, že do této obchodní spekulace, která nemá s opravdovým tvůrčím zaujetím nic společného, chytí bez jakýchkoli skrupulí úspěšně naskočit i hvězdy typu Karla Zicha, Hanky Křížkové, Tomáše Trapla, a dokonce – i jakýsi neznámý transvestit!

Jednoho dne však pohlí firmu B. G. M. ještě namutovitější koncern Fruit International a již hotová a sehraná Mňága musí vystupovat na jeho bezduchých reklamních akcích, plytkých večerech, při televizním aerobiku, a promotérská divize Fruit International zosnuje dokonce megalomaničnou produkci „Rock for Fruits“ v pražském Paláci kultury (remake tohoto koncertu se – opravdu! – uskuteční 16. prosince

t. r. tamtéž), kdy museli všichni hudebníci vystupovat v převlecích za ovoce! Schválně nebudu prozrazovat, jak film po velké krizi pokračuje, jenom snad tolik, že na zvyšující se popularitu Mňágy obrátem zareaguje režisér Zdeněk Troška a točí film *Slunce, seno a Žďorp*, ve kterém ztvárňuje postavu zpěváka Petra Fialy Marek Vašut (původně ho měl hrát Lukáš Vaculík, ale tomu se údajně nelíbilo scénář a tvrdil, že „je to výsměch nějakým lidem, co se za totality snažili něco udelat“) a kytaristu Martina Hrona Marek Brodský (toho měl původně představovat Sagvan Tofí). Z obsazení Vašuta do jednoho snímku společně s Mňágou jsem měl velké obavy („ono prodávat kafe je jedna věc a hrát druhá“), ale i zde ruka režiséra dosáhla, čeho chtěla.

Autenticitu dokumentu podtrhuje i výtvárná stránka – film se točil nejprve na „šestnáctku“ (kamera Miro Gabor) a až pak se přepokřovával na „pětašestku“, což dodalo pohyblivým barevným obrázkům onu správně hrubou zaostřenost a syrovost. Petr Zelenka navíc namisto toho, aby se spokojil se stereotypním, nudným průběhem filmu, kdy by Mňága mlela a obehřavala dokola řeči typu „poznali jsme se, začali jsme hrát ve zkušebně, první desku jsme natočili...“, přináší v celém filmu nápady hodné invenčního absolventa scénaristiky FAMU. A Mňága mu podává disciplinovaný, ale přitom spontánní a věrohodný výkon. Připomíná mi to nejlepší filmy s Beatles. Zelenka znal Mňágu již před listopadem (skupina vznikla v roce 1987), tedy od jejich prvních křůček, a hlasitým impulsem pro film mu byla její přeměna ve slavnou kapelu, jež dokáže dva měsíce předem vyprodát Lucernu (jako tomu bylo v roce 1992) a vydává jednu desku za druhou.

Snímek přitom není ani zdaleka určen jen Mňágy známým fanouškům, ale obecně všem, kdo mají rádi inteligentní zábavu a jemný humor. Zůstane-li režisérův rukopis stále tak nápaditý a kultivovaný, máme se

v přštích letech na co těšit! (V současné době pracuje P. Zelenka na dalším autorském projektu – povídkovém filmu „Knošlíkáři“, jehož premiéru plánuje na říjen příštího roku.)

Režisér Zelenka si libuje v poetice Woodyho Allena i v jeho filmové technice. Navíc pro svůj nápad s Mňágou získal prostředky a pozhánání v České televizi, konkrétně ve tvůrčí skupině Čestmíra Kopecského, jenž sám se (pokolikáté již?) ukázal jako mimořádně osvěcený producent se širokým kulturním přehledem a záhřem. Ačkoli film trvá jen něco málo přes hodinu (z toho důvodu je doprovázen dvěma úvodními animovanými klipy), je napěchován nápady a gagy natolik, že se divák necítí nijak ochuzen. Situace rozvíjí a vypointovávají – kromě Mňágy a výše již uvedených aktérů – především Chris Clarke coby ambiciózní ředitel české pobočky B. G. M. a Richard Toth, zlý šéf mamutího ovocnářského koncernu (oba jinak členové amerického souhru Miskery Loves Company působícího v Praze), rocker a „duchovní otec Mňágy“ Ivan Král („Správný rocker je neprodejný. Ovšem každý rocker se dá koupit.“) a teč autentičtí žurnalisté – Martin Schulz (učí Mňágu komuni-

kovat s novináři a zdůrazňuje: „Není důležité, co řeknete, ale jak se přitom budete tvářit! Novináři si sebenemyslnější výroky beztoho přeberou po svém.“), hudební kritik Jiří Černý a filmový publicista Mirka Spáčilová (MF Dnes) a Jan Foll (Lidové noviny). Ve filmu uvidíte též mimu Borise Hybnera, v rolích estébácké dvojice „Jeden tvrdý, druhý přátelský“ Romana Skamene a Oldřicha Vlacha, a v samotném závěru pražskou skupinu Chinaski.

I když tipuji, že v příštím roce získá nejvíce Českých lvů a dalších ocenění snímek „Kolja“ (1996) otce a syna Svěrákových, zůstává pro mne zatím „filmem roku“ právě tento celovečerní debut. Ve vztahu ke Koljovi, kterého též čekají mnohá putování v zahraničních kinech (a po úspěchu na nedávném MFF v Benátkách jistě přibudou další) a který je pro mne totiž, co fotbalové mužstvo Německa na evropském šampionátu, tedy jasným favoritem, připomíná mi Mňága – Happy End silně nenápadný tým České republiky ve finále.

Milan Šimáček

Snímek: distribuční společnost
Bontonfilm

Výzva z Velehradu

Perspektivy 8/1996

Oto Mádr, jehož si velice vážím, cituje z posuzované promluvy T. Halíka necelé dvě věty. Promluva je ale něco jiného než tištěné slovo, na posluhače působí jinak. Ze kázání T. Halíka bylo vynikající, o tom v nejmenším nepochybují. A mrzí mě, že řada kněží, jejichž charisma vneslo po listopadu do církve trochu váňku, to nemá nyní lehké; ani v církvi.

Z dopisu Ing. M. Adama (Praha 5)

Zaujal mě článek O. Mádra. Líbí se mi celkově i tón diskuse mezi duchovními, určitě stojí za to vidět věci z více úhlů a upřesňovat pojmy. Rád bych se ale vyjádřil k Mádrovým námitkám na adresu některých formulací, zejména: "... nepomůže žádná šablona ani ovčí jistota, že jsem ve správném stádu" (úvodní sloupek KT 29/96; pozn. red.: sloupek bezpřístředně reaguje na Halíkovo kázání, jeho autorem však není T. Halík). Čtu-li správně, není tím zesměšněno „správné stádo“, ani zpočtybná útěšnost jistoty náležení ke Kristu. Pouze se říká, že to ještě nestačí k tomu, aby byl křesťan přesvědčivý. Slova, že věřící má být „okouzlující“ či „fascinující“ jsou poněkud silná (taková už je doba). Protože soustavně pracuji s mladými lidmi, vím přesně, co měl autor sloupku na mysli a jakou „ovčí jistotu náležení ke správnému stádu“ pokládám za nedostatečnou: „bohorovnost“, přesvědčení o tom, že když už jsem v tom správném stádu, pak je samozřejmě pravda to, co

si myslím já, a kdo mi odporuje, s tím je to na pováženou: lehká přezíravost k intelektu nevěřících, halasná slova a dutý život, přesvědčení o nemorálnosti okolí, když já jsem skoro dokonale...

Z dopisu T. Kránského (Jihlava)

S potěšením zjišťuji, že naši otcové se s námi podělili o to, jakým způsobem je nutné mluvit s lidmi o věcech víry (...). Obojí názor se mi zdá krásný i nutný, jen úhel pohledu je jiný. Zdá se mi, že rozdíl je jen zdánlivý (...). T. Halík mluvil k mladým křesťanům, o kterých se předpokládá, že věří v Kristovo božství, ctí autoritu Petra a jeho nástupců i spolupracovníků (...). Ale mohu říci s přesvědčením, že když čtu Písmo, a to je často, nevyházím z údivu nad tím, jak byl Kristus opravdu nekonvenční (...). Na oslovování věřících i nevěřících bude vždy více názorů, je i více duchovních cest a je dobré, že se o tom diskutuje (...).

Z dopisu M. V. (Hradec Králové)

(...) kdyby na Velehradě kázal sám Pán Ježíš, byl by asi v tomto případě proprán různými duchovními veličinami stejným způsobem, protože věci, o kterých by se daly napsat „kritické poznámky teologa“, se najde v Písmu dost a dost. Zdá se, že nejlepší metoda, jak se při kázání ubránit kritice zleva i zprava, je úzkostlivě kázat tak, aby pravda byla sice zachycena celá, ale sešroubovaná do definic (...). O nezávadnosti pak nebude pochyb, celá výpověď o radostné zvěsti však nebude mít jiskru (...).

Z dopisu Michala Janíčka (Č. Budějovice)

(...) I kdybych neznal smýšlení T. Halíka (s jeho důrazem na počtu skutečných pa-

stýřů pro dnešní církev), rozhodně by mě nenapadlo ztotožnit „představitelů náboženských příkazů a zákazů, představitelů náboženství strachu“ s náboženskou autoritou. Vždyť ti to jsou právě karikaturou skutečné autority (...). Autorita zakládá vztah, jehož prototypem je otcovství (proto je soudasná krize autority spjata s krizí otcovství). Není to vztah plně rovnocenných partnerů, tím je bratrství, ale její základem rozhodně nejsou příkazy, zákazy, strach, naopak: autorita je oporou zrající svobody, aby totiž svoboda neztratila odvahu k dospělosti; je hrází proti strachu. Autorita vyrůstá z bytostné převahy svého nositele nad tím, kdo ji pro sebe přijímá jako službu. Příkazy a zákazy mohou být nanejvýš funkcí zkratkou této zásadně přijaté převahy (...), ale bez předchozího důvěryplného přijetí zdroje autority jsou samy o sobě bezmocné – a žádnou autoritu nepředstavují (...).

Z dopisu Jiřího Zajíce (Praha)

(...) V letošním únorovém čísle časopisu vídeňských katolických akademiků *Acta catholica* píše devět rakouských autorů, vesměs nositelů akademických titulů, o kvasu v tamější církvi v článcích: *Obnova, Podstatou života je změna. Změny vyvolávají strach* aj. Jde o známé *Volksbegehren* (pozn. red.: hromadná podpisová akce za změny v církvi). Otec Mádr nepíše o toméž, ale o jednom z pramínek, který spolu s dalšími tvoří proud tohoto typu (...) v Rakousku je církevní daň oním kamenem úrazu, který způsobil výstupy z církve, ale i zmíněné snahy: platím, chci tedy také rozhodovat. V rakouské televizi jsem sledoval počínání odpůrců biskupa-koadjutora v Churu, ustanoveného Římem, bylo to otfesné. I proto mě zárážejí názory některých bratří a sester, jimž chybí – a někdy i vadí – tradice, která je nám nezaslouženým dědictvím (...).

Z dopisu J. Jakeše (Benešov)

Jste s nimi spokojeni?

Nespokojeni?

Nudí vás?

Popuzují vás?

Redakce Perspektiv a Pastorační středisko sv. Vojtěcha pořádají 24. října v 19.00 hod. setkání se čtenáři, které se koná v Pastoračním středisku, Koleční 4, Praha 6 (metro A, stanice Dejvická). Setkání se účastní členové redakční rady a redakce. Všichni jste srdečně zváni.

P E R S P E K T I V Y

příloha Katolického týdeníku

Odpovědný redaktor: Jaroslav Šubrt

Redakční rada:

Květoslava Neradová, Oto Mádr,
Petr Kolář, SJ, Odilo Štampach, OP,
Petr Přihoda, Václav Frei,
Jaroslav Med (předseda), Josef Gabriel,
Zdeněk Jančařík, SDB,
Miloš Doležal, Václav Dvořák

Adresa redakce:

Londýnská 44, 120 00 Praha 2 – Vinohrady
tel. 24 25 03 95, linka 24

Fotosazba Pavel Vodička

Výběr z Perspektiv v Braillově slepém písmu lze objednat na adrese: David Nebeský, Knihovna pro nevidomé a těžce zrakově postižené, Platnéřská 2, 110 00 Praha 1. Tel. 24 81 02 42/linka 166

Nevyžádané rukopisy se nevracejí!

Nic v tomto filmu není pravda. Všechno se skutečně stalo.

Rocková skupina Mňága a Žďorp z Valašského Meziříčí je nepřeslechtnutelná již jenom kvůli svému bizarnímu názvu, v němž si dala do záhlaví dvě svěrázná slovíčka z valašského žargonu. Po bližším seznámení s její tvorbou zjistíte, že dvorní skladatel, textař, zpěvák a líder kapely Petr Fiala, nedávny absolvent FF UP v Olomouci, je mnohem více písničkářem než rockerem, a že má toto seskupení na svém kontě již několik velkých hitů, které znáte minimálně z rozhlasového poslechu. Namátkou jmenuji skladby Made in Valmez (s opakovaným refrénem „chtěl bych se prokopat ven“), Hodinový hotel („svět je jenom hodinový hotel a můj pokoj je studený a prázdný“). I cesta může být cíl (převzatá od písničkáře Oldřicha Janoty z jejich zatím poslední studiové desky Ryzí zlato) či Zapomenout („vedu teď obyčejný život, buď si dám colu nebo pivo, chtěl bych zapomenout“).

Pro jejich tvorbu je typická osobitá interpretace a autorský přístup založený především na textech. Jež nám zprostředkovávají intenzivní pohled do světa bohémsky rozevlá-tého intelektuála, formovaného životem na malém městě. Textařská složka je v písničkách Mňágy zcela dominantní, prvotní, zatímco hudba (často jen několik akordů jakoby z dob začátků) je jakýmsi veselým doprovodem, otevírajícím dveře do Fialovy ironicko-sarkastické světonázorové kuchyně.

S duchem a poetikou kapely se zcela sešel mladý pražský scenárista a režisér Petr Zelenka (nar. 1967),

který nám svým celovečerním debutem „Mňága – HAPPY END“ představil mystifikaci přímo cimmarnovskou. Ačkoliv nás k ní přivádí steskami nenucené studentské recese. (Zelenka dosud točil především hudební dokumenty, u společností Febio vyvířil pro Genus dílo MUDr. Plázkovi, v televizi běžel v jeho režii jeden z příběhů cyklu Manželská tonutí a s Mňágo natočil několik klipů.)

Ve svých dokumentární hříčce nás seznamuje s otřesným faktem, že skupina Mňága a Žďorp byla ve skutečnosti vyspekulována gigantickým koncernem B. G. M. a vytvořena uměle dle počítačového programu Bandmaker, který také přesně vybral všechny členy kapely – jen na zpěváka byl potřeba trochu delší „oficiální“ konkurs. Zelenka nás rychle vtahuje do zákulisi tzv. světa showbusinessu a snadno ovlivnitelný divák se začne brzy otřásat zděšením, jak že to celá „velká“ kultura funguje. Bodejť by ne, když vidí, že do této obchodní spekulace, která nemá s opravdovým tvůrčím zaujetím nic společného, chytí bez jakýchkoliv skrupulí úspěšně naskočit i hvězdy typu Karla Zicha, Hanky Křížkové. Tomáše Traupla, a dokonce – i jakýsi neznámý transvestit!

Jednoho dne však pohlíží firmu B. G. M. ještě mamutovitější koncern Fruit International a již hotová a sehraaná Mňága musí vystupovat na jeho bezduchých reklamních akcích, plytkých večerech, při televizním aerobiku, a promotérská divize Fruit International zosnuje dokonce megalomaničnou produkci „Rock for Fruits“ v pražském Paláci kultury (remake tohoto koncertu se – opravdu! – uskuteční 16. prosince

a tentokrát skutečně, a zázrak, ve kterém zivárňuje postavu zpěváka Petra Fialy Marek Vašut (původně ho měl hrát Lukáš Vaculík, ale tomu se údajně nelíbil scénář a tvrdil, že „je to výsměch nějakým lidem, co se za totality snažili něco udělat“) a kytaristu Mariina Hrona Marek Brodský (toho měl původně představovat Sagvan Toši). Z obsazení Vašuta do jednoho snímku společně s Mňágo jsem měl velké obavy („ono prodávat kafe je jedna věc a hrát druhá“), ale i zde ruka režisérova dosáhla, čeho chtěla.

Autenticitu dokumentu podtrhuje i výtvarná stránka – film se točil nejprve na „šestnáctku“ (kamera Miro Gábor) a až pak se překopiroval na „pětařičku“, což dodalo pohyblivým barevným obrázkům onu správně hrubou zaostřenost a syrovost. Petr Zelenka navíc namísto toho, aby se spokojil se stereotypním, nudným průběhem filmu, kdy by Mňága mlela a obehřávala dokola řeči typu „poznali jsme se, začali jsme hrát ve zkušebně, první desku jsme natočili...“, přináší v celém filmu nápady hodné invenčního absolventa scénaristiky FAMU. A Mňága mu podává disciplinovaný, ale přitom spontánní a věrohodný výkon. Připomíná mi to nejlepší filmy s Beatles. Zelenka znal Mňágu již před listopadem (skupina vznikla v roce 1987), tedy od jejích prvních krůčků, a hlavním impulsem pro film mu byla její přeměna ve slavnou kapelu, jež dokáže dva měsíce předem vyprodat Lucernu (jako tomu bylo v roce 1992) a vydává jednu desku za druhou.

Snímek přitom není ani zdaleka určen jen Mňágy znalým fanouškům, ale obecně všem, kdo mají rádi inteligentní zábavu a jemný humor. Zůstan-li režisérův rukopis stále tak nápaditý a kultivovaný, máme se

smát. Navíc – pro svůj nápad s Mňágo získal prostředky a pozeň-nání v České televizi, konkrétně ve tvůrčí skupině Čestmíra Kopeckého, jenž sám se (pokolikáté již?) ukázal jako mimořádně osvěcený producent se širokým kulturním přehledem a záběrem. Ačkoliv film trvá jen něco málo přes hodinu (z toho důvodu je doprovázen dvěma úvodními animovanými klipy), je napěchován nápady a gagy natolik, že se divák necítí nijak ochuzen. Situace rozvíjí a vypointovávají – kromě Mňágy a výše již uvedených aktérů – především Chris Clarke coby ambiciózní ředitel české pobočky B. G. M. a Richard Toth, zlý šéf mamutího ovoc-nářského koncernu (oba jinak členové amerického souboru Misery Loves Company působícího v Praze), rocker a „duchovní otec Mňágy“ Ivan Král („Správný rocker je neprodejný. Ovšem každý rocker se dá koupit.“) a též autentický žurnalista – Martin Schulz (učí Mňágu komu-ni-

ky). Vzhledem k tomu, že Mňága a Žďorp v roli estébácké dvojice „jeden tvrdý, druhý přátelský“ Romana Skamene a Oldřicha Vlacha, a v samotném závěru pražskou skupinu Chinaski.

I když tipuji, že v příštím roce získá nejvíce Českých lvů a dalších ocenění snímek „Kolja“ (1996) otec a syna Svěrákových, zůstává pro mne zatím „filmem roku“ právě tento celovečerní debut. Ve vztahu ke Koljovi, kterého též čekají mnohá putování v zahraničních kinech (a po úspěchu na nedávném MFF v Benátkách jistě přibudou další) a který je pro mne totiž, co fotbalové mužstvo Německa na evropském šampionátu, tedy jasným favoritem, připomíná mi Mňága – Happy End silně nenápadný tým České republiky ve finále.

Milan Šimáček

Snímek: distribuční společnost Bontonfilm

